

El gegant del petroli

El món espera el petroli de l'Iraq des que es va produir la caiguda de Bagdad. Ara, mesos després de la retirada de les tropes dels Estats Units, el país té l'oportunitat d'avançar econòmicament. Però aquest país, un dels que té més petroli del món, podrà donar allò que n'esperen les multinacionals de l'energia?

Entre el menyspreu i la humiliació només hi ha una subtil diferència, i ningú no ho sap tan bé com Hussein al-Shahristani.

Dos directius d'ExxonMobil, la companyia energètica privada més gran del món, seuen a la sala d'espera del mandatari petroler més poderós de Bagdad. Ja fa deu minuts que esperen asseguts amb l'esquena dreta, preparats per a saltar cap a l'oficina tan bon punt Shahristani demani per ells. Però Shahristani no ho fa. S'enfonsen una mica a la butaca i comencen a jugar amb el mòbil. Al cap de mitja hora demanen als seus acompanyants iraquians si va tot bé. Llavors la secretària mostra una mica de comprensió i crida un treballador perquè entretingui els visitants. Els directius li parlen del seu viatge des de Dubayy, sobre la lliga de futbol de Qatar... A la fi s'atreveixen a fer-li una pregunta delicada. Seria possible que una companyia petrolera pogués patrocinar un equip de futbol a l'Iraq? El FC Exxon Samarra? El Mobil Bàssora United? Una sortida agosarada.

Per fi, quan gairebé ha passat una hora de la cita fixada per a les dotze al Palau Adnan, a la zona més segura de Bagdad, sona el telèfon i la secretària demana als dos nord-americans que facin el favor d'acompanyar-la. El senyor Shahristani ja té temps de rebre'ls.

Fa nou anys que el món espera el petroli de l'Iraq. Des de la caiguda de Saddam Hussein l'any 2003, els polítics de Bagdad i Washington han anunciat que el país duplicaria, triplicaria o quintuplicaria les exportacions de petroli. Finalment, Paul Wolfowitz, un dels arqui-

tectes de la guerra de l'Iraq, va prometre que el país seria capaç d'autofinçar-se la reconstrucció.

Tanmateix, tot eren promeses buides. Durant molts anys ni els iraquians ni els ocupants no han pogut desenvolupar els jaciments petrolífers abandonats, tapar els forats dels oleoductes ni reparar les estacions de bombament i els tancs d'emmagatzematge. Dotze anys de sancions, la invasió, la guerra civil que va venir després, els atemptats terroristes als treballadors, als enginyers i a les instal·lacions han fet retrocedir anys la construcció de la indústria petrolera. Ara com ara, el país produeix poc més de 2,5 milions de barrils el dia, la mateixa quantitat que exportava abans de la guerra.

A l'Iraq tampoc no hi ha encara cap llei que reguli el petroli ni el gas. Tant els àrabs com els kurds, els sunnites com els xiïtes combaten amb ferocitat per la distribució dels recursos en el futur, de la mateixa manera que ho feien fa cinc anys, quan el parlament va deliberar per primera vegada sobre la matèria.

Finalment, fa tres mesos, l'últim soldat nord-americà va abandonar l'Iraq, cosa que aportava la certesa que hi hauria un exèrcit preparat per a rescatar el país de caure novament en una guerra civil.

Llavors, per què hi ha dos directius de l'empresa ExxonMobil amb seu a Irving, Texas, que esperen amb tanta paciència per a reunir-se amb el senyor Shahristani?

Després del passat tan depriment que ha tingut l'Iraq, probablement tot açò té a veure amb el futur del país i amb l'impressionant panorama econòmic que encara té davant. L'objectiu és que els

pròxims anys la demanda de petroli creixi almenys una desena part de l'extracció mundial actual. El 90% d'aquesta demanda la podrien cobrir els pous de l'Orient Pròxim o del nord d'Àfrica. Però la majoria dels països d'aquesta regió exploten actualment gairebé la totalitat de la capacitat, molts es troben enmig d'alçaments i revolucions i alguns altres és probable que siguin a la vora d'un conflicte armat.

Ara per ara, l'Iraq és l'únic país de la regió que disposa de les reserves necessàries per a cobrir tot sol la demanda durant els anys vinents. L'Iraq té 115.000 milions de barrils assegurats i encara té 200.000 milions de barrils a les reserves

Vista general de la segona refinera de petroli cru inaugurada fa poc al complex d'Al-Dora, a Bagdad.

que suposadament hi ha a les profunditats geològiques del país i que en gran mesura no s'han arribat a tocar des de fa dos segles.

Hussein Shahrستاني, de 69 anys, ha estat ministre d'Afers Petrolers durant quatre anys i a final de l'any 2010 va ser ascendit a secretari d'estat. Ell s'ha d'encarregar d'augmentar la poderosa riquesa de l'Iraq. Sap que el temps s'acaba i que depèn de l'ajuda de les companyies petroleres internacionals, però també sembla saber què pot exigir. El 1979, aquest físic nuclear, un xiïta devot, es va oposar a les ordres de Saddam Hussein de crear un programa nuclear militar. A conseqüència d'aquell fet, va passar

onze anys al calabós d'Abu Ghraïb, on el van torturar. Shahrستاني és conegut per la seva tossudesa i pels nervis d'acer.

La primavera del 2009 va dur a terme la primera tanda dels anomenats acords de manteniment per als jaciments petrolífers més grans de l'Iraq. Uns acords amb què les multinacionals petroleres rebrien una quantitat estipulada per cada barril extret, però el petroli romandria dins el país fins que el país d'acollida no en vengués la propietat. La convocatòria va fracassar perquè les multinacionals no estaven satisfetes amb la suma oferta i volien més concessions, com ara uns acords amb què es pogués finançar una part de la quantitat extreta que després

podrien utilitzar com a garantia per a les seves operacions de borsa. Shahrستاني només havia d'haver negociat un acord.

Però ell es va mantenir ferm i a la segona tanda van entrar-hi les primeres multinacionals petroleres. A la tercera hi van entrar la resta. Ara, totes les grans empreses internacionals cerquen el petroli iraqià: la britànica BP i l'anglo-holandesa Shell, Lukoil i la Gazprom de Rússia, la italiana Eni, la Petronas de Malàisia i la CNPC de la Xina. Totes s'han compromès a invertir-hi més de 100.000 milions de dòlars i a ampliar la capacitat de producció de l'Iraq en més de 13 milions de barrils el dia per a l'any 2017.

13 milions de barrils és un nombre màgic. És un milió de barrils més que la quota de producció màxima de l'Aràbia Saudita, l'únic país membre de l'OPEP que compta amb l'anomenada capacitat de reserva, és a dir, la capacitat de compensar les pèrdues d'un altre estat membre.

La quantitat real que podrà produir el país depèn de la demanda i del preu del petroli, comenta Shahrستاني. Si Bagdad també exportés vuit milions de barrils el dia, amb el preu actual del petroli equivaldria a uns ingressos diaris bruts d'uns 1.000 milions de dòlars, més diners dels que podria absorbir aquest país devastat per la guerra i en la situació en què es troba ara.

Si després de l'any 2003 aquestes xifres haguessin valgut més que el paper en què eren impreses, s'hauria pogut observar que els treballs als jaciments de petroli de l'Iraq havien progressat. Al palmerar que hi ha a dos quilòmetres a l'est de Bagdad, una zona en què els estrangers sols s'atreveixen a eixir en combois fortament armats, el maltès Raymond Mallia perfora per a fer seva la joia de la corona: el petroli pudent de sofre del jaciment petrolífer de Bagdad de l'est.

Bagdad de l'est és conegut com el gegant del petroli, amb més de 8.000 milions de barrils. Sols hi ha unes quantes desenes de jaciments de petroli d'aquesta grandària a tot el món i Bagdad de l'est és una excepció dintre d'aquest cercle exclusiu. Una part del jaciment és situada sota la ciutat de Bagdad, amb set milions d'habitants, concretament sota el barri xiïta de Sadr City, on durant la guerra civil es van produir unes batalles brutals.

Raymond Mallia ha treballat a Líbia i al Kazakhstan, a Bangla Desh i a les plataformes petrolíferes de Kuwait i de l'Iran. La primavera de l'any 2003, segons conta, va veure des d'allà els primers missils de creuer que van disparar els destructors dels Estats Units contra Saddam Hussein. "Llavors no m'hauria pogut imaginar que encara

El ministre iraquetà del Petroli, Hussein al-Shahrستاني, en una imatge del 2010.

hauríem de trigar deu anys a començar a perforar aquí."

Amb tot el cinisme que pot quedar-li a una persona amb una llarga carrera als jaciments de petroli de tot el món, Mallia té bon humor i creu que això que fa aquí té sentit: "L'Iraq és el millor del millor dins el món del petroli", afirma. "Els xinesos i els indis necessiten aquesta matèria primera i els iraquians la tenen. Ho haurien de fer molt malament perquè aquest país no experimentés un *boom* d'aquí a pocs anys."

Mallia fa girar nit i dia les barres de la seva torre de perforació contra el terra enfangat. Ha perforat dos pous, el primer ja produeix 2.000 barrils cada dia; el segon acaba d'arribar al petroli a 3.600 metres de profunditat. Dos joves enginyers canadencs calculen amb una sonda el rendiment que s'espera d'aquest jaciment. Es necessitaran uns 100 pous d'aquesta mena perquè el jaciment de Bagdad de l'est es pugui explotar. Com que és situat en una zona molt poblada, la feina avança molt més lentament que no pas si es fes a la zona desèrtica del sud de l'Iraq.

El seu cap, Madjid Abdul-là, ha treballat durant més de trenta anys a l'estranger, com Mallia. L'any passat va decidir de tornar definitivament al seu país de naixement. Si acabés de complir trenta anys no ho hauria fet, afirma, però per al temps que li queda correrà el risc de confiar que hi hagi uns quants anys d'estabilitat a la pàtria que un moment o altre pot veure com canvia la situació. "Bagdad de l'est és el jaciment de petroli més còmode de la meua vida perquè a cada canvi de torn puc anar a casa meua i dormir al meu llit."

En la ferma confiança d'Abdul-là no hi ha cap truc polític. Només es tracta de la confiança d'un expert. Extraient petroli no n'hi ha prou per a edificar una economia sòlida i alçar un estat estable. Això ho sap bé, si més no des de la seva fugida de Líbia, en plena revolució. Cal un mínim de seguretat i un grau de previsió, tant jurídica com política. I també es necessiten oleoductes, bombes, comptes de suport i ports segurs per a poder exportar el petroli.

Ara almenys es construeix als ports. A principi de març va entrar en funcionament la primera de quatre noves estacions d'amarratge que hi ha a la desembocadura del Shatt al-Arab. És gegantesca, amb boies d'aigües abismals instal·lades en estacions de servei on

A l'Iraq encara hi ha atemptats amb bomba, assassinats i segrestos. L'any 2011 hi van morir més de 4.000 civils

s'ompliran els petroliers. Fins ara l'Iraq tan sols havia disposat d'una estació d'extracció de petroli en funcionament, de la qual depenia la supervivència econòmica de tot el país. El 95% del pressupost de l'estat prové de l'exportació de petroli, i el 80% d'aquest petroli es va bombar als petroliers mitjançant les vuit mànigues de l'estació de Bàssora. De tota manera, sembla que encara s'ha de complir una altra condició perquè es pugui aconseguir una consolidació de la indústria petrolera: la seguretat dels enginyers, de les instal·lacions i del subministrament. Els experts de les multinacionals petrolieres i els subministradors encara viuen i treballen en campaments amb unes mesures de seguretat molt fortes i eviten de travessar la tanca que els protegeix. A l'Iraq encara hi ha atemptats amb bomba cada dia, assassinats per causes polítiques i segrestos. L'any 2011 hi van morir més de 4.000 civils, molts més que no a les revoltes d'Egipte o de Tunísia. En contraposició a la situació dels anys de guerra civil, quan treballar volia dir jugar-se la vida fins i tot darrere les parets que protegien de la metralla, avui dia el risc que poden córrer les companyies petrolieres almenys pot ser una mica previsible. Però una cosa que no podem predir és quant de temps es podrà mantenir aquesta situació.

Així i tot, hi ha dues condicions més perquè s'elevi el poder petrolier de l'Iraq que no es poden complir de cap manera. Mentre Bagdad i el govern de la regió autònoma del Kurdistan, que és més al nord, no arribin a un acord per a la creació d'una llei petrolera de tot l'estat, el país romandrà dividit. El govern central manté que tots els acords amb les em-

L'Iraq té un problema greu: és un dels països més corruptes del món

preses petrolieres internacionals només els pot negociar Bagdad. Tanmateix, el 2005 el govern autònom del Kurdistan va començar a tancar acords sense tenir en compte allò que dictaminava Bagdad. Actualment 48 empreses –majoritàriament petites– treballen al Kurdistan iraquí.

Al novembre es va anunciar que, juntament amb ExxonMobil, una altra multinacional petrolera havia tancat acords amb els kurds. La veu de Hussein Shahrستاني es torna freda i penetrant quan parla amb els representants d'ExxonMobil que s'han passat una hora asseguts a la sala d'espera: “Les empreses que tanquen uns acords d'aquesta mena no tenen cap dret a treballar al territori iraquí.” No té res més a dir-los, als d'Exxon. No és el to de veu que agrada als empresaris que inverteixen milers de milions en un país que acaba de sortir d'una guerra civil.

Tanmateix, la inseguretat jurídica és un problema abstracte si el comparem amb un altre que s'ha d'afrontar cada dia per a aconseguir un augment del poder petrolier del país. L'Iraq és un dels països amb més corrupció del món. Les exigències que imposen els funcionaris del ministeri iraquí i dels consells provincials en les negociacions són sovint tan descarades i exagerades que deixen perplexos fins i tot els empresaris amb

més experiència. “Jo he vist un ministre que va demanar dotze autobusos privats per a la seva empresa de transports privada”, afirma un directiu d'una petrolera europea.

Teòricament, l'augment del poder petrolier de l'Iraq realment depèn del desenvolupament del país més que no de les convulsions geopolítiques de l'Orient Mitjà. Dependrà més de si de l'endoll en surt electricitat, de si flueix aigua potable i de si els funcionaris comencen a ser una mica més fiables, però també dependrà de si Israel ataca l'Iran i tanca l'estret d'Ormuz.

Si l'Iraq té èxit a l'hora de duplicar la seva producció petrolera aquests dos anys vinents i pot arribar a la quantitat de cinc milions de barrils, se li presentarà un dilema geopolític. En quina posició es troba l'Iraq sota els països petroliers líders 22 anys després de l'exclusió de Kuwait del sistema de quotes de l'OPEP? Es troba en la línia intransigent de països com l'Iran, Veneçuela i fins fa poc Líbia, que defensen d'apujar el preu del petroli? O de la banda dels moderats, com l'Aràbia Saudita o els Emirats Àrabs, més interessats en l'estabilitat dels preus?

“Amb aquesta resposta puc desanimarvos”, diu l'ex-ministre de Petroli Ahmed Jalabi, un dels polítics iraquians més influents que va lluitar de la banda dels nord-americans contra Saddam Hussein i que ara es considera un seguidor de Teheran: “L'Iraq no ha estat mai un país moderat.”

Bernhard Zand

© Der Spiegel

Traducció d'Adel Abugren

La seva connexió fàcil, ràpida i segura amb Europa, amb el món.

Barcelona **Europa**

- ◆ El primer port espanyol en tràfic internacional.
- ◆ El port capdavanter de la Mediterrània i del sud d'Europa.
- ◆ El port de creuers núm. 1 d'Europa i el quart del món.
- ◆ El primer port a obtenir la certificació de qualitat ISO 9001.

Una connexió mai vista

Port de Barcelona
www.portdebarcelona.es

Entitat beneficiària del fons de cohesió de la Unió Europea